

Pocity mezi jedničkami a nulami

27. 10. 2012 | aktualizace: 29. 10. 2012 10:55

Miliardář Janeček spočítal dobro a slušnost a hodlá spravit svět

Ivana Svobodová

John Lennon a Yoko Ono by tu záplavu zvláštní reklamy jistě pochopili hned: oni dva před lety rozvěsili na protest proti válce ve Vietnamu po Americe billboardy s nápisem „War Is Over“. S jednoduchým vysvětlením – když společnost na něco intenzivně myslí a mluví se v ní o tom, stane se to pravdou. Letos v říjnu na něco obdobného užasle hleděli tuzemští čtenáři celostátních deníků a diváci komerční televize. Dvanáct dní po sobě vycházely v obří reklamní kampani celostránkové inzeráty a na obrazovkách běžely televizní spoty s poselstvím, že člověka dělá šťastným, když je slušný, laskavý, pravdivý a zodpovědný.

Pompézní „kampaň dobra“ vymyslel, objednal a zaplatil matematický génius a miliardář Karel Janeček, který je nespokojený se stavem české politiky a rád by z Česka vytvořil ideální zemi. „Jsem racionální člověk. A přišel jsem na to, že racionální, tedy smysluplné a efektivní, je žít ve slušné společnosti,“ říká rozesmátý filantrop, když nasedá do auta a vydává se do Ostravy na další zastávku svého „turné dobra“ po krajských městech. Tam na mítincích v narvaných sálech lidem vysvětluje, že pro začátek stačí málo – oprášit a sdílet pradávné hodnoty a být aktivní. Z toho se zrodí společnost, v níž dobří jedinci už nebudou bezradní a s hodnotami osamoceni. Díky Janečkovi se o sobě dozvědí a dokážou se vzdmout k občanskému protestu, v němž dají politikům najevo, že je třeba změnit styl.

Lezlo mu to na nervy

Systém jedniček a nul je přehledný, spravedlivý a logický, to ví matematik a programátorský mág Karel Janeček (39) dávno. Když v systému nastane chyba, zpomalí se nebo ztuhne, pak je třeba chybu najít a systém spravit. A pomocí analýz jej dovést k co největší dokonalosti. Janeček vyvinul počítačový systém, který obchoduje na světových burzách, a snaha vychytávat jeho chyby k dokonalosti udělala z programátora miliardáře – i když podle jeho blízkých tak nějak mimoděk. „Výdělek je pro Karla druhotný výsledek nápravy systémů. Má rád, když jsou věci správné, optimalizuje systémy hledáním a nalézáním matematických souladů,“ říká jeho společník ve firmě a také spolujitel galerie DOX Václav Dejčmar, jenž se s Janečkem přátelí už patnáct let.

Někdy z počátku jejich přátelství pochází také historka, která má možná co říci i k dnešku. Student amerických univerzit Janeček – doktorát získal v Pittsburghu – si vydělával při studiích hraním black jacku v kasinech v Las Vegas i jinde v USA. Jeho geniální mozek uměl vyhodnotit z již odhozených karet ty, které jsou ještě ve hře, spočítat pravděpodobnost a sázet víceméně na jistotu. Hra byla ve fázi, z níž Janeček vypočítal, že by bylo neefektivní nevsadit. Půjčil si narychlo pět tisíc dolarů, které tehdy pro univerzitního studenta představovaly obživu na mnoho měsíců. Vsadil a během dvaceti minut je prohrál. „Bylo to naprosté šilenství, nebylo vůbec jasné, z čeho teď bude nejen vracet, ale půl roku žít. Ale Karel se radostně rozplýval: „To byla výborná investice, protože pravděpodobnost, že vyhraju, byla mimořádně vysoká! A vyjde to příště,“ popisuje Dejčmar. A skutečně to pak vyšlo a vycházelo dál, v amerických kasinech si Janeček na studiích pomocí výpočtu pravděpodobnosti vydělal svůj první milion. I díky tomu, že nakonec vyvinul počítačový software, který uměl hru black jack vyhodnocovat mnohem rychleji než ty, jimiž v té době hráči disponovali. Janečkův systém vzbudil v hráčských komunitách zájem, začal ho tedy prodávat.

Karel Janeček chtěl být sice odjakživa bohatý, jak říká, ale s tak velkým jménem nekalkuloval a ani po něm neprahl. A uvědomil si, že od určité výše peníze jeho život šťastnějším nedělají, už je jich dost a k tomu ještě nabývají. „Přemýšlel jsem a přišel na to, že šťastným člověka dělá, když vyvíří trvalé hodnoty v dobré, spravedlivé společnosti,“ vysvětluje Janeček. Z novin čítal o korupci a slyšel o ní i od kolegů podnikatelů, lezlo mu to na nervy, zkrátka ho to rušilo a neodpovídalo to jeho představě racionálního světa.

Založil tedy Fond proti korupci, který odměňuje odvážné nahlašovače úplatků mezi mocnými, a angažoval bývalého elitního špióna Karla Randáka, jenž pak odhalil a předal policii už několik korupčních afér, včetně rozkrádání pražského dopravního podniku. Ale pro nápravu společnosti to bylo pořád málo. Výstřednímu miliardáři začalo být jasné, že korupce je všude kolem tolik a tak se jí v porouchaném světě dnešní české politiky daří, že je nutné vzít to z gruntu. Pozitivní evoluci. „Karel má zbytnělou touhu po spravedlnosti a nelze na něj používat běžná měřítka, jeho osobnost je unikátní směsí geniality a šilenství. On zkrátka potřebuje, aby systémy byly správné, a když je možnost to zkusit zařídit, tak to udělá. Teď obrátil svou pozornost na systém jménem společnost,“ hodnotí svého přítele Dejčmar.

Že nejsou sami

Karel Janeček vývody svého kamaráda a společníka nepřímo potvrzuje, když nad sklenkou džusu v salonku ostravského hotelu Imperial vysvětluje své pojetí dobra v lidech a jak přes ně přejít k lepším politikům. Přišel na to tak, že se rozhlédl po společnosti, zamyslel se nad lidmi, na pomoc pro hodnocení si vzal „širokou škálu od nuly do jedné“, kde jednička představuje slušného člověka a nula „zlojeda“, jak říká. A uviděl toto: „Většina lidí nekrade, tím, jak vyjadřují v průzkumech svou nedůvěru ve zdejší politiku, je jasné, že jim vadí korupce, na stupnici se tedy blíží více k jedničce – ale bohužel, ti nejsou u moci. Vládou nám ti, jejichž morální kredit vidím po heuristické analýze blíže k nule, ve sněmovně činí kvalifikovaný odhad číslo 0,3. Nemusí přímo krást, ale ke krádežím mlčí nebo je kryjí nebo slouží někomu v pozadí,“ analyzuje matematik.

Úkol byl tedy jasný: vymyslet, jak dostat k vládnutí chytré a morálně zdatné lidi z „jedničkové“ většiny. A když nad tím úkolem Karel Janeček dumal, přišel prý na to, že je třeba změnit volební systém tak, aby do sněmovny byli lidé voleni spravedlivějším systémem podle svých osobností, a nikoli stranické příslušnosti. Pak začnou mít chuť vstupovat do politiky i lidé, kteří jsou dnes skeptičtí a nemají chuť se angažovat, a i samy strany budou nuceny nominovat slušné kandidáty – podle Janečkova plánu budou mít v každém volebním okrsku právo postavit jen dva lidi místo sáhodlouhé kandidátky neznámých osobností a volič dostane i jeden minusový hlas, jímž může oslabit pozici kandidáta, v němž vidí „zlojeda“.

Donutit stávající politiky přijmout nový a převratný volební zákon může jen silný hlas mnoha lidí, kteří si uvědomí, že nejsou se svou touhou po změně sami. A když nebude zbylí, vyjdou – propojení sdíleným dobrem a slušností – manifestovat do ulic. „Mým cílem je takto zaktivizovat milion, ale raději dva miliony voličů z té dobré většiny lidí. Vypočítal jsem, že to nebude problém,“ vysvětluje matematik zamýšlený účinek svých pozitivních vln.

Podobně odvážnými termíny jako „většina je dobrá“ či v „lidech v Česku je přirozeně zakódovaná slušnost“ operuje Karel Janeček s naprostou samozřejmostí, ačkoli je jasné, že tohle žádný algoritmus odhalit nemůže a čidla na morálku také ještě nikdo nevymyslel. Jak to tedy ví, že se odvažuje na svém turné a v kampani pozitivní evoluce apelovat v lidech právě na ono samozřejmé dobro, pravdivost, odvahu a slušnost? Karel Janeček se sice usmívá téměř pořád, ale po takhle naivní otázce se mu smích v modrých očích blýskne o něco víc. Kolem sebe má samé dobré a hodné lidi a každý z nich zná několik dalších. A cizí lidé a příznivci, kteří si jej přišli poslechnout – jenom za poslední tři dny jich na besedách bylo přes tisíc –, jsou také takoví a i oni jistě vědí o dalších. Takže Janeček vidí geometrickou řadu, z níž lze spočítat, že ve společnosti jde o většinu. „To je přece jasné, v tom se určitě nepletu. Jen je třeba ty pozitivní lidi propojit, aby o sobě věděli. Že nejsou sami.“

Jaký já jsem spasitel?

Považovat miliardáře Janečka za podivína, utopistu nebo naivu by bylo příliš jednoduché, byť sociologové se ohrazují, že společnost zkrátka matematicky propočítat nejde a na sociálních sítích mu sem tam někdo vyčte morální kýč či mesiášský komplex. „Jakýpak já jsem spasitel? Já chci jen propojit dobré lidi,“ krouť hlavou. Špatné náladě, které si všiml v novinových anketách či průzkumech veřejného mínění a odvozuje ji i z nízké volební účasti, sice rozumí, ale rád by lidi zbavil jakéhosi „negativního filtru“, který jim velí smutně brblat, vidět věci beznadějně a nevěřit ničemu. Proto vymyslel s týmem kolegů a přátel, kteří k němu chodí na pravidelné nedělní filozofické dýchánky, onu kampaň pozitivních vln. Shodli se na ní v jedno zářijové pondělí, příště už kdosi přivedl experty z reklamní společnosti Yinachi s návrhem kampaně, jejíž konečnou podobu však měl v rukou Karel Janeček. A za tři týdny vyšel první inzerát.

Znalci by asi řekli, že Janeček, aniž to ví, používá myšlenky hnutí new age, kde se pracuje s pozitivní energií v živém vesmíru a počítá se s jungiánským kolektivním vědomím. Usměvavý chlapík však žádnou literaturu na toto téma nečetl a vychází čistě ze svých úvah a propočtů pravděpodobnosti doplněných intuicí a logikou. A s empatií, kterou, jak tvrdí, považuje za svou nově získanou dovednost.

Kde k ní přišel? „Hodně mi s tím pomohla Markéta, žena, s níž mám pětiletý vztah,“ vypráví. „Já jsem ji šileně miloval, ale šileně, a ona mi dávala strašně zabrat... Vůbec jsem to nechápal. Nic jsem neprovedl, a ona přestala mluvit. Prostě nepromluvila. Přivádělo mě to do pekelných stavů mysli,“ líčí vlastně nadšeně, jak neuvěřitelně nelogické věci zažil. „Rozšířilo mi to vnímání a vědomí a naučilo jemnosti komunikace,“ dodá radostně.

Kromě Markéty má však manželku a s ní dvě školní dcery. Spolupracovník, který rozhovoru naslouchá, krouť očima a nespokojeně se mračí – tohle by říkat neměl, naznačuje – přece jen, promlouvá o morálce a věrnost k ní tak nějak náleží. „Ale proč bych to neříkal? Věrnost není věc morálky, mluvit pravdu je věcí morálky. A já mluvím pravdu, všichni okolo mě vždy vědí, jak se věci mají.“

Janeček zkrátka působí odzbrojujícím dojmem. A za naprostého naivu jej nelze považovat ani při pohledu do naplněných sálů kulturních domů ve městech, která objždí – prostou a jednoduchou řečí o racionálním jednání, slušnosti a novém volebním systému za pár dní přilákal tisíce lidí, kteří se na sebe při odchodu ze sálu usmívají a dávají si přednost ve dveřích.

Jak používat nové diskuse

Líbí